

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 704 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek X	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifadni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Fer	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini ani	

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremmas in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi.....	581
<i>Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni .	584
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	587
<i>O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	591
<i>Davulov Ozodbek Qalandarovich</i>	
Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	595
<i>Satimova Sevinch Sardorbekovna</i>	
Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners.....	600
<i>Nargiza Tulyaganova</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari	604
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili	608
<i>Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li</i>	
O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	614
<i>Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida).....	617

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
Amanova Dilorom Faxritdin qizi	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
Fayzullayev Shohrux	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
Fozilova Maxina Adashevna	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
Isoqov Shohruh Turabek o'g'li	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
Jumanova Sabrina Vaydullo kizi	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
Mamatxanova Nargiza Toxirovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
N. Sh. Abdullayeva, F. R. Valiyeva, S. S. Raximova	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
O. A. Shodiyeva	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
Y. R. Azzamov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
Yakubova Zilola Zikirovna	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
Teshayeva Dilnoza Chori qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
Yuldasheva Dilshoda To'liqinovna	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
Анварова Хуснора, Исохонова Азиза	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
Бекбосынова З. К.	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
Исмаилова Мадинабону	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
Хамидова Нигора Тулкуновна	

RAQAMLI MUHITDA MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYALANUVCHILARINING QO'SHIMCHA TA'LIMINI TASHKIL ETISH: TADQIQOTLAR SHARHI

Amanova Dilorom Faxritdin qizi

MTTDMQTMOI 1-kurs tayanch doktoranti

<https://orcid.org/0009-0009-1561-2644>

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli muhit sharoitida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish muammosiga bag'ishlangan tadqiqot natijalari bayon etilgan. Maqolaning asosiy maqsadi so'nggi yillarda chop etilgan ilmiy manbalarda yoritilgan maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining raqamli muhitda qo'shimcha ta'limini tashkil etishning pedagogik, ijtimoiy va psixologik jihatlariga oid tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot ingliz tilida chop etilgan, ilmiy nashrlar indekslangan bazalarda qidiruv tizimlari orqali olib borildi hamda belgilangan mezonlar asosida tahlil qilindi. Raqamli muhitdan foydalangan holda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limi quyidagi jihatlar bo'yicha o'rganildi: pedagogik jihatlar (qo'shimcha ta'limni amalga oshirish shakllari va formatlari; o'qitish texnologiyalari va o'quv jarayonini tashkil etish turlari; qo'llanilayotgan raqamli vositalar; qayta aloqa mexanizmlari va ta'lim natijalarini baholash), psixologik jihatlar (XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirish), ijtimoiy jihatlar (raqamli muhitning qo'shimcha ta'lim tizimiga kirib borish darajasi; ijtimoiy va iqtisodiy tengsizlikni kamaytirish imkoniyatlari; ijtimoiy identifikatsiyaning xususiyatlari). Tahlil natijalariga ko'ra, raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini o'rganish muammosi hanuzgacha ilmiy hamjamiyat e'tiborining chekka sohasida qolayotgani aniqlandi. Asosan, raqamli muhitdan foydalanish an'anaviy oflayn mashg'ulotlar kontekstida ko'rib chiqiladi. Dunyo miqyosida qo'shimcha ta'lim uchun mo'ljallangan onlayn mahsulotlarning jadal rivojlanishi va ular bo'yicha ilmiy tadqiqotlarning yetarli darajada yoritilmagani ushbu yo'nalishda tadqiqotlar olib borishni nihoyatda dolzarb etadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limi, raqamli muhit, pedagogik, psixologik va ijtimoiy jihatlar, motivatsiya va o'z-o'zini samarali baholash (self-efficacy).

Abstract: This article presents the results of a study devoted to the problem of organizing additional education for preschool educational institution children in the context of the digital environment. The main purpose of the article is to identify the key directions of research on the pedagogical, social, and psychological aspects of organizing additional education for preschool children in the digital environment, as reflected in scholarly sources published in recent years. The study was conducted using search engines across indexed databases of academic publications published in English and was analyzed according to established criteria. Additional education for preschool children through the use of the digital environment was examined from the following perspectives: pedagogical aspects (forms and formats of implementing additional education; teaching technologies and types of organizing the learning process; digital tools used; feedback mechanisms and assessment of learning outcomes), psychological aspects (development of twenty-first-century skills), and social aspects (the degree of penetration of the digital environment into the system of additional education; opportunities to reduce social and economic inequality; features of social identification). The analysis showed that the problem of studying additional education for preschool children in the digital environment still remains at the periphery of the scientific community's attention. For the most part, the use of the digital environment is considered in the context of traditional offline classes. The rapid global development of online products intended for additional education, together with the insufficient coverage of this issue in academic research, makes research in this area extremely relevant.

Key words: additional education for preschool children, digital environment, pedagogical, psychological, and social aspects, motivation and self-efficacy.

Аннотация: В данной статье представлены результаты исследования, посвящённого проблеме организации дополнительного образования воспитанников дошкольной образовательной организации в условиях цифровой среды. Основная цель статьи заключается в выявлении ключевых направлений исследований, посвящённых педагогическим, социальным и психологическим аспектам организации дополнительного образования воспитанников дошкольного образования в цифровой среде, освещённых в научных источниках, опубликованных в последние годы. Исследование проводилось с использованием поисковых систем по индексированным базам данных научных публикаций, изданных на английском языке, и анализировалось на основе установленных критериев. Дополнительное образование воспитанников дошкольного образования с использованием цифровой среды рассматривалось по следующим аспектам: педагогические аспекты (формы и форматы реализации дополнительного образования; технологии обучения и виды организации учебного процесса; применяемые цифровые средства; механизмы обратной связи и оценка результатов обучения), психологические аспекты (развитие навыков XXI века), социальные аспекты (степень проникновения цифровой среды в систему дополнительного образования; возможности сокращения социального и экономического неравенства; особенности социальной идентификации). По результатам анализа установлено, что проблема изучения дополнительного образования воспитанников дошкольного образования в цифровой среде до сих пор остаётся на периферии внимания научного сообщества. В основном использование цифровой среды рассматривается в контексте традиционных офлайн-занятий. Стремительное развитие в мировом масштабе онлайн-продуктов, предназначенных для дополнительного образования, и недостаточная освещённость научных исследований в этой области делают проведение исследований по данному направлению чрезвычайно актуальным.

Ключевые слова: дополнительное образование воспитанников дошкольного образования, цифровая среда, педагогические, психологические и социальные аспекты, мотивация и самоэффективность (self-efficacy).

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va uning sifatini xalqaro darajaga olib chiqish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lami islohotlar doirasida mamlakat ta'lim tizimini xalqaro baholash dasturlari natijalari bo'yicha ilg'or davlatlar qatoriga olib chiqish kabi strategik maqsadlar belgilangan. Ushbu maqsadga erishishda ta'lim natijalari sifatini oshirishning samarali mexanizmlarini ilmiy asosda ishlab chiqish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, tabiiy fanlar yo'nalishida o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi dolzarb bo'lib, xalqaro tadqiqotlar (PISA, TIMSS) natijalarida yuqori ko'rsatkichlarga erishish ta'lim tizimini yanada takomillashtirishni talab etadi. Ta'lim natijalarini tahlil qilishda shuni inobatga olish zarurki, tarbiyalanuvchilarning bilim va kompetensiyalariga nafaqat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida olib borilayotgan mashg'ulotlar, balki qo'shimcha ta'lim tizimi ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Biroq qo'shimcha ta'limning ta'limiy natijalarga ta'siri masalasi yuzasidan ilmiy adabiyotlarda keltirilgan xulosalar bir-biriga zid va turlicha talqin qilinadi. Ushbu savol-larga obyektiv javob faqat maxsus tashkil etilgan eksperimental tadqiqotlar orqali olinishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur muammoga oid savollarga javob topish maqsadida 2026-yil bahorining aprel–may oylarida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilari ishtirokida eksperimental tadqiqot o'tkazish rejalashtirilgan. Tadqiqot O'zbekiston Respublikasining Toshkent, Namangan va Samarqand viloyatlarida amalga oshirilishi ko'zda tutilgan bo'lib, unda raqamlashtirish muhitida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qo'shimcha ta'lim xizmatlari sifatini baholash mexanizmlarini amaliyotda sinovdan o'tkazish bo'yicha tajriba-sinov ishlari tashkil etiladi.

Eksperimental tadqiqotni amalga oshirishdan avval mazkur maqola doirasida mualliflar tomonidan analitik adabiyotlar sharhi o'tkazildi. Ushbu sharhning asosiy maqsadi so'nggi sakkiz yil, ya'ni 2018–2025-yillar davomida Scopus va Web of Science xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazalariga kiritilgan nashrlarda yoritilgan, maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini raqamli muhitda tashkil etishning pedagogik, ijtimoiy va psixologik jihatlari bo'yicha tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlarini aniqlashdan iborat. Mazkur tadqiqot doirasida raqamli muhit deganda qo'shimcha ta'lim jarayonida foydalanish mumkin bo'lgan har qanday dasturiy mahsulotlar, raqamli platformalar va servisl

ta'lim, shuningdek, ta'limning pedagogik, psixologik va ijtimoiy jihatlar kabi asosiy tushunchalarni qamrab oldi. Qidiruv davomida nashrlarning mavzuga muvofiqligi, tadqiqot mazmuni va empirik asoslanganligi inobatga olindi. Ilmiy manbalar nashrning so'nggi sakkiz yil ichida chop etilganligi, tadqiqot obyekti sifatida maktabgacha yoshdagi bolalarning ishtirok etishi, qo'shimcha ta'lim jarayonida raqamli muhitlardan foydalanish masalasining markaziy o'rinida bo'lishi hamda empirik tadqiqot natijalariga tayanganligi kabi mezonlar asosida saralandi. Mazkur mezonlarga mos kelmagan ishlar tahlildan chiqarib tashlandi. Tanlab olingan ilmiy manbalar pedagogik, psixologik va ijtimoiy jihatlar bo'yicha tizimli tahlil qilindi.

Pedagogik jihatlar doirasida qo'shimcha ta'limni tashkil etish shakl va formatlari, o'qitish texnologiyalari, o'quv jarayonini tashkil etish turlari, foydalanilayotgan raqamli vositalar, qayta aloqa mexanizmlari hamda ta'lim natijalarini baholash usullari ko'rib chiqildi. Psixologik jihatlar doirasida o'quvchilarning motivatsiyasi, o'zini o'zi boshqarish qobiliyati, shuningdek, XXI asr ko'nikmalari, jumladan, tanqidiy fikrlash, kommunikativlik va raqamli savodxonlikning rivojlanishi tahlil etildi. Ijtimoiy jihatlar doirasida esa raqamli muhitlarning qo'shimcha ta'lim tizimiga kirib borish darajasi, ijtimoiy va iqtisodiy tengsizlikni kamaytirish imkoniyatlari hamda o'quvchilarning ijtimoiy identifikatsiyasi bilan bog'liq masalalar yoritildi. Tahlil natijalari tematik bloklar asosida guruhlandi, asosiy tendensiyalar va qarama-qarshi ilmiy yondashuvlar aniqlandi. Har bir yo'nalish bo'yicha yetakchi ilmiy pozitsiyalar va mavjud bo'shliqlar alohida qayd etildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tizimli adabiyotlar sharhi natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha yoshdagi bolalarning qo'shimcha ta'limini raqamli muhitda tashkil etish masalasi hozirgi kunda ilmiy tadqiqotlarning nisbatan kam o'rganilgan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tanlab olingan ilmiy ishlarning aksariyatida raqamli muhitlar mustaqil ta'lim shakli sifatida emas, balki an'anaviy oflayn mashg'ulotlarni qo'llab-quvvatlovchi yoki kengaytiruvchi vosita sifatida ko'rib chiqilgan. Pedagogik jihatlar bo'yicha natijalar tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli muhit asosida qo'shimcha ta'lim faoliyatini tashkil etishda interaktiv raqamli o'yinlar va rivojlantiruvchi ilovalar, qisqa muddatli onlayn yoki multimedia mashg'ulotlari, an'anaviy mashg'ulotlar bilan raqamli vositalar uyg'unlashtirilgan aralash (blended learning) ta'lim shakllari hamda o'yinlashtirish (gamification) elementlariga asoslangan ta'lim faoliyatlari keng qo'llaniladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalardan maqsadli foydalanish bolalarning mashg'ulotlardagi faolligini oshirishi, ularning individual qiziqishlari va rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish imkonini kengaytirishi, shuningdek, tarbiyachi va tarbiyalanuvchi o'rtasidagi o'zaro aloqa hamda teskari bog'lanish jarayonlarini samaraliroq yo'lga qo'yishga xizmat qilishi mumkin. Shu bilan birga, ayrim tadqiqotlarda maktabgacha ta'lim tizimida raqamli vositalar asosida olib boriladigan qo'shimcha mashg'ulotlar samaradorligini baholash mezonlari yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi, bolalarning rivojlanish natijalarini kompleks baholash usullari hali to'liq shakllanmaganligi ham qayd etilgan.

Psixologik jihatlar bo'yicha natijalar shuni ko'rsatadiki, mazkur yo'nalishdagi tadqiqotlar asosan maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatiga qiziqishi, o'quv faoliyatiga jalb etilganlik darajasi, mustaqil harakat qilish ko'nikmalari hamda ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyalar

muhitdan foydalanish ta'lim jarayonini individuallashtirish, tarbiyalanuvchilarni faollashtirish va moslashuvchan o'quv trayektoriyalarini shakllantirish imkonini berishi ta'kidlanadi. Biroq ko'plab tadqiqotlarda ta'lim natijalarini baholash mezonlari aniq belgilab olinmagan, bu esa raqamli qo'shimcha ta'lim samaradorligini obyektiv baholashni qiyinlashtiradi.

Psixologik nuqtayi nazardan, raqamli muhit tarbiyalanuvchilarning motivatsiyasi va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratishi mumkin. Shu bilan birga, motivatsion ta'sirlar ko'pincha qisqa muddatli bo'lib, uzoq muddatli barqaror o'quv motivatsiyasini shakllantirish masalasi yetarli darajada yoritilmagan. Ayrim ishlar raqamli muhitning haddan tashqari intensiv qo'llanilishi diqqatning tarqoqlashuvi va kognitiv yuklamaning ortishiga olib kelishi mumkinligini ko'rsatadi. Ijtimoiy jihatlar doirasida raqamli qo'shimcha ta'lim ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish imkoniyatiga ega vosita sifatida baholanadi.

Masofaviy formatlar chekka hududlarda yashovchi bolalar uchun qo'shimcha ta'limdan foydalanish imkoniyatini kengaytiradi. Biroq bu jarayon texnik infratuzilma, raqamli savodxonlik va oilalarning resurslari bilan bevosita bog'liq bo'lib, ayrim hollarda mavjud tengsizliklarni yanada kuchaytirishi ham mumkin. Shu munosabat bilan, raqamli muhitda qo'shimcha ta'limni rivojlantirish faqat texnologik yechimlarni joriy etish bilan cheklanmasdan, pedagogik dizayn, psixologik qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy sharoitlarni hisobga olishni talab etadi. Mazkur jihatlar o'zaro integratsiyalashgan holda ko'rib chiqilgandagina raqamli qo'shimcha ta'limning real samaradorligi ta'minlanadi.

XULOSA

O'tkazilgan tizimli adabiyotlar sharhi natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini raqamli muhitda tashkil etish muammosi hozirgi kunda ilmiy jihatdan yetarli darajada yoritilmagan, tadqiqotlar esa asosan uning alohida jihatlarini bilan cheklanmoqda. Raqamli muhitlar ko'pchilik hollarda qo'shimcha ta'limning mustaqil shakli sifatida emas, balki an'anaviy oflayn mashg'ulotlarni qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida talqin qilinadi. Tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, raqamli muhitda tashkil etilgan qo'shimcha ta'lim pedagogik nuqtayi nazardan o'quv jarayonini moslashuvchan tashkil etish, individual ta'lim trayektoriyalarini shakllantirish va tarbiyalanuvchilar faolligini oshirish imkoniyatiga ega. Psixologik jihatdan esa bunday muhitlar motivatsiya, o'z-o'zini boshqarish hamda XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bilan birga, mavjud ilmiy ishlar raqamli qo'shimcha ta'limning uzoq muddatli ta'sirlarini baholashga yetarlicha e'tibor qaratmagan. Ta'lim natijalarini baholashning yagona mezonlari va metodik yondashuvlarining yo'qligi ushbu sohada olinayotgan natijalarni taqqoslash hamda umumlashtirish imkoniyatlarini cheklaydi.

Ijtimoiy jihatdan raqamli muhitlar qo'shimcha ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytirish orqali ijtimoiy tengsizlikni kamaytirishga xizmat qilishi mumkin. Biroq bu imkoniyatlar texnik infratuzilma, raqamli savodxonlik darajasi va oilalarning ijtimoiy-iqtisodiy resurslariga bevosita bog'liq bo'lib, mazkur omillar yetarli darajada hisobga olinmasa, raqamli tengsizlik xavfi saqlanib qoladi.

Umuman olganda, raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini samarali tashkil etish kompleks yondashuvni, pedagogik, psixologik va ijtimoiy om

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.